

EN DESPERAT LIKVIDERINGSPLAN

Gruppen var på et tidspunkt ved at være slidt op. I jagten på en stikker var der altid lange og kedelige vagter. Vi hang rundt om, og det krævede, at de folk, der levede halvt illegalt, ustandselig måtte tage fri fra arbejde – vi fik jo ikke landbrugsstøtte.

En var bager, han begyndte sit arbejde klokken fire om morgenen, og efter en lang arbejdsdag skulle han så fortsætte som sabotør. Udover at meget fravær kunne kaste unødigt lys på nogle af kammeraterne, gav det spændinger i gruppen. En dag gav bageren mig en lodret skideballe: I klare vendinger fik jeg at vide, at han følte sig misbrugt. Vi måtte altså finde på noget andet.

Faderen til den SS'er, vi søgte, var også inkarneret nazist. Han var på grund af sit brovtende væsen upopulær blandt folk, og han gik sandsynligvis altid bevæbnet. Hvis vi nu afvæbnede ham, sådan lidt »fumlet«, kunne han måske sætte sig til modværge og dø af det. Næste spørgsmål var: Hvis han skal bisættes, hvor og hvordan vil det da foregå? Et besøg på kirkegårdskontoret afslørede, at de havde et familiegravsted.

Udstyret med nummeret på gravstedet, undersøgte jeg afstande, skudvinkler og hvad der ellers var nødvendigt. Lige over for kirkegården lå et boligkompleks med altaner, her boede min moster Emmy, og det var den bedst tænkelige placering for snigskytter. Måske en noget vanvittig plan. Men når sønnen ved begravelsen formodentlig ville gøre, som man pr. tradition plejer, nemlig at kaste en buket på faderens kiste, så bang, bang, ned til faderen, farvel med dig.

Ingen i ledelsen fik noget at vide, simpelthen fordi vi var overbeviste om, at den ville forbyde planen. Ud over min bedste skytte, som bedyrede, at han kunne ekspedere SS'eren med 100 procents sikkerhed, havde vi to eller tre ganske gode skytter mere.

Men alt i alt en desperat og lummer plan. Faderen drog hver dag fra sin villa klokken ca. 6 om morgenen, ved alle vejene bort fra huset placerede vi os to og to. Sammen med Leo stod jeg en tidlig morgen lidt inde i en hæk. Maskinpistolerne havde vi stillet fra os inde i hækken, de var utroligt tunge at have hængende over nakken under frakken.

Uden en lyd rullede en Ford V 8, en af Politiets pratuljevogne, frem med slukkede lygter. Ud sprang to-tre betjente med trukne pistoler. Jeg tog min maskinpistol i løbet, holdt den frem og var naiv nok til at tro, at disse dummerhoveder havde forstået budskabet:

– Vi vil ikke skyde på jer.

Vi sprang på cyklerne og kørte ned ad en smal sti, men pludselig begyndte de danske betjente at skyde på os. Man kunne jo forestille sig, at de skød i luften – men nej, grene og kviste og kuglernes fløjten om vore ører talte deres tydelige sprog. De gjorde, hvad de kunne for at få ram på os.

To af kammeraterne kom til fra den anden side, og nu startede de med at give disse karle lidt opdragelse i takt og tone. Salve efter salve bragede mod de brave danske betjente, der lå fladtrykte i rendestenen, hvor de, som alt det andet skarn, passede glimrende. Grus fløjtede om ørerne på dem, og til slut satte de køretøjet ud af drift ved at gennemhulle det som en si. Vi var ikke bare vrede, vi var forargede. Jeg husker datoen for denne episode helt nøjagtig: Den 19. september 1944.

Senere på dagen hylede sirenerne. Det var tyskernes i forvejen aftalte signal til at tage det danske politi.

Kort tid efter foretog vi afvæbningen af stikkerens far. Til vort store held trak han straks sin pistol, og dermed undgik vi en »konflikt« med vor samvittighed. Han og jeg fyrede næsten samtidigt. Jeg hamrede hele magasinet af i maven og brystet på ham, derefter begyndte en kammerats maskinpistol i korte byger at sætte slutstenen på værket. Idet jeg blev ramt, snurrede jeg lidt rundt, hoppede og tog mig til »familien«.

Jeg troede nemlig, at de ædlere dele var ramt. Derefter humpede jeg hen, tog hans pistol og sikrede mig, at han var så død, som han burde være. Tøjlapperne efter projektilerne var sprunget fra

hans tøj fra maven helt op til brystet – på ryggen fra halsen til lænden. Men han var ikke død. Han havde en skudsikker vest på men mistede begge ben og en arm. Fordi han overlevede, forliste vor plan. Sønnen overlevede også, men blev henrettet efter Befrielsen.

Vi holdt et møde og var enige om, at likvideringer var ikke lige os. Skuddet, der ramte mig, havde blot strejft, det var gået ind lige under huden. Det kunne næppe være mere ufarligt, men jeg kom i »pleje«, og Lille Svend kom med en kasse bajere, for at min blodprocent kunne komme tilbage til det normale.

TYSKERNE TAGER POLITIET

Da sirenerne lød den 19. september, gik det som en løbeild over hele København: Tyskerne arresterer de danske betjente.

Til trods for vore erfaringer tidligere på dagen var vi ikke i tvivl. Vi måtte advare dem. Som så mange andre gik vi ud for at finde betjente i gaderne. Nogle betjente blev nærmest trukket ind i forretninger, hvor de smed uniformen og fik civilt tøj af folk. En af dem, vi advarede, troede ikke på os. Vi prøvede at overtale ham til at vente med at køre tilbage til sin station. Men nej.

Diskussionen endte med, at vi holdt ham op og tog hans pistol. Den var for god til tyskerne. Spontant udbrød der strejker og kampe ved Amalienborg. Civile danskere blev bevæbnet af politiet, og flere deltog på denne måde aktivt i kampene. Næsten 2.000 betjente blev deporteret til Tyskland.

Godt 7.000 betjente undslap og måtte leve illegalt til Befrielsen.

I koncentrationslejrene døde en større procentdel af betjentene end af de politiske fanger. Det forklares med, at de trods et betydeligt kortere ophold, bedre sundhedstilstand, bedre klæder og ekstra føderationer ikke havde den samme psykiske modstandskraft som modstandsfolkene.

Betjentene manglede den holdningsmæssige baggrund og kampvilje til at bekæmpe nazisterne. Mange af betjentene forstod aldrig, hvorfor de var blevet indespærret, de havde jo ikke gjort tyskerne noget. Dette var på mange måder et paradoks ikke alene for dem, men også for os.

DET DANSKE POLITIS INDSATS FØR OG UNDER KRIGEN

Ud fra en sabotørs synsvinkel var det danske politi fjender, for de samarbejdede emsigt med de tyske bødler i overensstemmelse med samarbejdsregeringen, lige til de blev taget den 19. september 1944. Når vi havde sammenstød med dansk politi, måtte vi behandle dem som fjender. Ingen af dem kunne i sagens natur bære et skilt om halsen, hvorpå der stod

»Jeg er en god dansker, jeg gør dig ikke noget«. Selv den dag, de blev taget, skød de på os.

Historikeren Henrik Stevnsborg hævder i sin doktordisputats om politiets rolle under Besættelsen, at Politiet fra den 29. august 1943 og frem til den 19. september 1944 ikke arresterede modstandsfolk. Disputatsen burde aldrig have været anerkendt i og med, at den part, der led overlast – nemlig modstandsfolkene – overhovedet ikke blev hørt.

Måske var denne doktordisputats også et bestillingsarbejde i lighed med andre historieeksperters. Påstanden er simpelthen ikke rigtig.

En kammerat, Frede, blev arresteret kort før den 19. september 1944 af dansk politi. Frede blev senere afleveret direkte til tyskerne. Men ikke nok med det; ved intensivt dansk politiarbejde blev hele hans gruppe trevlet op og resultatet udleveret til tyskerne, som henrettede fem modstandsfolk.

Der var altså på et meget sent tidspunkt under krigen tale om, at dansk politi arresterede modstandsfolk helt uden om vore grundlovssikrede rettigheder. Dansk politi efterforskede og opklarede sagen, og den færdige vare blev leveret direkte til Gestapo.

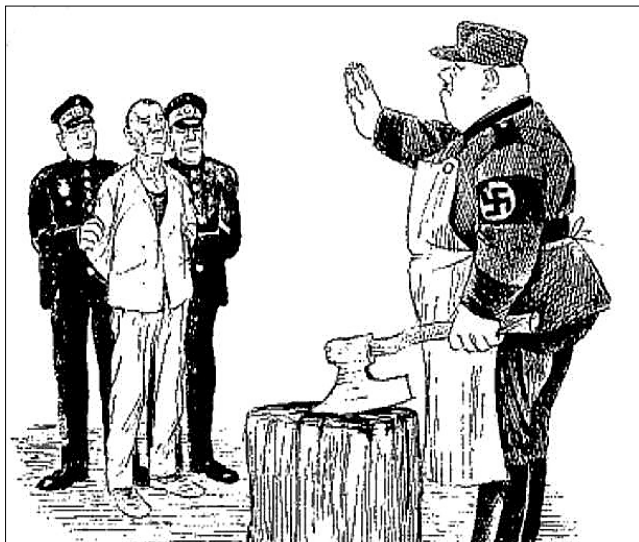
Denne sag har været gennem Den Parlamentariske Kommissions undersøgelser, uden at nogen dog har undret sig over, at forræderne ikke er blevet retsforfulgt.

WILLI BOLLER

Et vidnesbyrd om det danske politis nazivenlighed var den tyske flygtning Willi Bollers skæbne. Han kom i vort hjem gennem flere år og var en af de spaniensfrivillige, der aktivt havde kæmpet

Willy Boller var en af de tyske flygtninge, der blev arresteret af dansk politi og udleveret til tyskerne, som torterede og halshuggede ham i Hamburg.

Her kommenteret af Bidstrup.

mod fascisternes. Før nazisterne kom til magten, havde han været formand for havnearbejderne i Hamburg.

Han talte meget med mig, rettede tålmodigt på mit gebrokkne tysk og fortalte mig om, hvad krig er og viste mig bøger, som de socialistiske partier i Tyskland havde udgivet for at lære folk om krigens sande væsen. I en af bøgerne var der to billeder, ét på hver side.

Det ene var familiens stolthed i fuld ornat med pikkelhue og gevær med bajonet. Flot fyr. På den modsatte side så man familienstoltheden som hakkemad en uge senere. Disse billeder så jeg som barn – disse billeder genkendte jeg øjeblikkeligt 64 år senere.

Denne flygtning hed Willi Boller, og hans skæbne er et meget afgørende eksempel på situationen dengang. Han kom altid efter mørkets frembrud og gik til sit næste logi, inden det blev lyst. Han var skræmt og bange.

På sin krop havde han oplevet krigens rædsler i Spanien, og jeg tror, han kunne se ind i fremtiden. Tysk skulle der tales, jeg strittede imod, men han blev stædigt ved:

– Hør dog på mig, dreng, du må lære tysk for at kunne klare dig i fremtiden. Han fortalte mig om noget af sin tid i Spanien, hvorledes regulære tyske og italienske tropper var sat ind med det mest moderne krigsmateriel mod almindelige arbejdere og bønder, som når de skulle storme, f.eks. foretage et modangreb, tit

blev sendt op af skyttehullerne uden våben. De skulle så prøve at finde dræbte eller sårede kammeraters våben.

Han var bitter. Luftbombardementer og fly, der i lav højde strøg ned over flygtende civile og spyede deres maskingeværild ud, kaldte han militær træning, som vi kender det fra vore efterårsmanøvrer. Guernica var et godt eksempel, sagde han:

– Nazisterne gjorde det helt systematisk. Hvis vore tropper forsøgte at rykke frem for at hjælpe, startede de med at bombe og beskyde folk på de veje, vi skulle passere. Resultatet kan du tænke dig til. Når vi nåede disse tusinder af børn, gamle kvinder og mænd, som lå sårede, kunne vi jo ikke gøre andet end at stoppe op. Vi havde ikke hjerte til andet end at prøve at hjælpe og lindre deres lidelser.

Denne nazistiske taktik blev under Anden Verdenskrig brugt overalt, hvor nazisterne smadrede demokratierne. Holland, Belgien, Frankrig og Norge blev bare de nærmeste eksempler på barbariet. Han var bitter over de vestlige landes og Folkeforbundets passivitet.

– Kan du ikke se, sagde han, de snakker og snakker, de viger og viger hele tiden, det er ligesom, hvis du viser en gal køter, at du er bange, så bliver den mere og mere »modig« for til sidst at angribe dig?

Jeg forstod ham ikke helt, for i min drengeverden var noget sandt eller usandt, sort eller hvidt. Nuancerne, politikernes dobbeltspil, deres evne til at sige ét og gøre noget helt andet, deres evne til at tilsløre kendsgerningerne, lyve og forføre hæderlige mennesker, forstod jeg først nogle år senere.

De sidste år, før krigen kom til Danmark, blev Willi Boller én af de få voksenskikkelser, der kom til at præge mit liv. Men da jeg blev noget ældre, blev jeg bedre i stand til at argumentere mod ham.

Ikke-angrebspagten mellem Sovjetunionen og Tyskland var ikke min kop te. En overgang diskuterede vi vinterkrigen i 1940, Finlandskrigen. Jeg protesterede vildt mod hans forsøg på at retfærdiggøre Sovjetunionens overfald på et lille land, en stormagts hensynsløse bombning af byer og deres civile befolkninger fandtes der ikke undskyldninger for.

Willis udredninger var Moskvas, men han tilføjede dog nogle sløjfer og strøede lidt sukker på, for at jeg skulle kunne fordøje.

Han prøvede forgæves at forklare stormagternes rænkespil, deres gentagne forræderier mod arbejder- og bondestaten. Hvis ikke Sovjet beherskede netop landområderne ved Den Botniske Bugt, ville Leningrad være prisgivet, når nazisterne overfaldt Sovjetunionen. Grænsen mellem Finland og Sovjet lå så tæt på Leningrad (Skt. Petersborg), at denne kunne beskydes med artilleri.

Jamen, de har jo en ikke-angrebspagt. Når krigen kommer – og den kommer – er den ikke det papir værd, den er skrevet på. Historien gav ham ret. Det undrede mig, når de voksne diskuterede, at de ikke sagde, hvad de selv følte var rigtigt eller forkert, men brugte de samme argumenter, som det politiske parti, de nu engang tilhørte. Her var mors forstokkede socialdemokratiske familie ikke et hak bedre end de ortodokse Moskvatro, de kommunistiske stalinister. Disse betonholdninger, tror jeg, lærte mig betydningen af selv at danne sig en mening og ikke blindt følge det parti, man nu havde tilsluttet sig. Tog jeg fejl, var det ærgerligt, men så kunne man vel selv tage ansvaret for sine gerninger.

Willi lærte mig tysk, men han lærte mig også, hvordan man kunne skjule sig, finde egnede steder at overnatte. Kort sagt, han gav mig – set i bakspejlet – grundsætningerne for illegalt arbejde:

Fortæl aldrig nogen noget, de absolut ikke har brug for at vide. Du kan ikke stole på andre end dig selv. Du må tænke på, at hvis folk bliver arresterede, prøver de først og fremmest på at redde sig selv. Nogen er så dumme, at de tror på, at jo mere de tilstår om kammerater, jo billigere slipper de selv. De plaprer. Du skal aldrig tilstå noget, du selv har gjort, du skal nægte, du skal spille den lille, den bange, den ynkelige, de tager fejl af dig og en anden, overbevis dem om, at du er en lille ubetydelig lort, at du aldrig, selv i din vildeste fantasi kunne drømme om eller finde på det, de beskylder dig for. Det, det gælder om, er at klare den – at overleve. Døde helte slår ikke nazister ihjel.

Jo, han kunne se ind i fremtiden og ville give mig en viden, som egentlig ikke var ny for mig. Det var den måde, jeg havde klaret mig på, siden jeg kunne gå.

Willi Boller blev et af de mange ofre for de danske myndigheders jagt på tyske emigranter. En dansk betjent fik i 1943 mistanke til Willi, undersøgte sagen ved i civil at opsøge hans kæreste, som var en utrolig flot, men lidt dum dame.

Under trusler tvang han hende til at fortælle om Willi, og inden vor lille betjent forsvandt, betroede han pigen, at han elskede hende højere end alt på Jorden og gik i seng med hende. Det må have været ret godt, for derefter anmeldte han Willi til sine kolleger i Politiets afdeling for særlige anliggender og fortalte, hvor de kunne pågribe Willi.

To nævenyttige civile betjente anholdt Willi på Enghave Plads. Her var mange mennesker forsamlet.

Willi råbte så højt, han kunne:

– Slip mig, lad mig gå, hvis I arresterer mig, vil jeg blive udleveret til Gestapo, de vil mishandle mig. Overlever jeg torturen, bliver jeg halshugget!

Disse to eksemplarer fra det fædrelandskærlige danske politikorps havde skyderne fremme. Willi fik ikke en chance. På det tidspunkt, hvor jeg hørte om arrestationen, var jeg i modstandsbevægelsen. Jeg undersøgte hele sagen meget grundigt, og det lå helt vidnefast, at de to betjente uden besvær og meget nemt kunne have overset Willi.

De kunne have vendt det blinde øje til helt uden omkostninger. Derfor anså jeg dem for en trussel. Deres emsighed og nævenyttige iver for at gøre nazisterne en tjeneste fjernede enhver tvivl hos mig.

De to burde likvideres. Jeg søgte igennem mine kanaler i Bopa om tilladelse til at skyde dem og trusserøveren. Det blev nægtet.

WILLIS SKÆBNE

Efter krigen vagabonderede jeg i tre år. På en tur gennem Tyskland hoppede jeg af toget i Hamburg og fandt Willis forældre. Hamburg var en stor grusdyng – 100 procent sønderbombet. I nogle ruiner fandt jeg hans gamle forældre. Jeg havde en pakke med omhyggeligt udvalgte sager med, ting, som havde betydning for at overleve. De var mistroiske, kunne de være andet? Men de tøede op, efterhånden som jeg overbragte hilsner og fortalte dem om deres søn. Jeg fik lov til at overnatte og fik en plads på gulvet. De ville ikke fortælle om Willi. Næste morgen spurgte faderen:

– Vil du se noget af Hamburg?

Jeg forstod, at han ville fortælle om Willi, men også at han ville

skåne sin kone. Willi var blevet torteret i Danmark på det frygteligste, men han havde kunnet modstå rædslerne uden at opgive navn på en eneste af de mange, der havde hjulpet ham i årenes løb. Derefter blev han overflyttet til SS-hovedkvarteret i Hamburg. En enorm stor betonklods. Det eneste, der stod op i ruinerne. Vi fik lov til at komme indenfor og gik straks ned i kælderetagen. Celle efter celle stødte op til de lange gange. Her var mørkt, her stank af skidt, og jeg bemærkede, at lugten var skrap.

– Sådan var det også dengang, sagde faderen. Intet er ændret, ud over at galgerne, hvor de hængte fangerne, og huggeblokkene, hvor de halshuggede dem, er fjernet. Nazisterne, SS'erne, var så raffinerede, at de i lokalerne lige op til henrettelsespladsen havde forhørslokalerne.

Den gamle mand havde svært ved at berette om sønnens skæbne, men frem skulle det. Velsagtens håbede han, at hvis disse grusomheder blev kendt, så ville man i fremtiden være ude af stand til opføre sig lige så umenneskeligt. Det måtte betyde slut på grusomhederne.

Årene, der er gået siden, viser, at han tog fejl. Faderen fortsatte:

– Da jeg igen så min søn Willi efter alle disse år, stirrede jeg igen og igen, kunne denne bylt af stinkende, beskidte klude virkelig være mit barn, min søn? Jeg kaldte sagte »Willi, Willi«.

Et ansigt blev vendt imod mig. Jeg genkendte det ikke, så forslået, så mishandlet var det. Vi forsøgte at tale sammen. Willi fortalte mig nu, at han var blevet hjulpet af gode kammerater i Danmark, men ikke mere.

Faderen besøgte Willi fire gange mere, men den femte gang blev han nægtet adgang. Han bad om tilladelse til at se sit barn og blev mødt med et hånligt grin:

– Svinet var allerede henrettet, halshugget.

Faderen bad om at få sønnens lig udleveret, men nix, der var krig, og SS havde vigtigere ting at tage sig til:

– Der bliver slået så mange ihjel hver dag, vi aner ikke, hvor man har læsset ham af.

Efter krigen blev de to danske betjente, Willi Bollers banemænd, medskyldige i mord, forfremmet for deres indsats for fædrelande

»BRAVE« DANSKE BETJENTE

Børge Houmann har fortalt om danske betjente, der havde fundet en af hans skjorter under en razzia og ved hjælp af et vaskerimærke fundet frem til det vaskeri, hvor han fik vasket sine skjorter, og dermed også til stedet, hvor han ville afhente den. Houmann undslap kun ved rullekonens mimiske anstrengelser og ved, at hun nægtede at have modtaget hans skjorte. Houmann har også fortalt om dansk og tysk politi, der sad hos hans skrædder, ventende på, at Houmann skulle hente sin overfrakke, der var sendt til reparation. Dygtigt, emsigt politiarbejde lå bag, men disse betjente var udholdende. I 14 dage sad de i selskab med vennerne – tyske Gestapofolk – på lur og ventede på deres landsmand.

Den danske kommunistleder Aksel Larsen, der var medlem af Folketinget, undslap i første omgang det danske politi og ledede det illegale arbejde, til han blev anholdt af det danske politi.

Han blev overgivet til tyskerne og ført til Tyskland, hvor han til krigens slutning sad i KZ-lejren Sachsenhausen.

Det er min klare opfattelse, af flere af disse »brave« politifolk kun overlevede krigen, fordi vi havde strenge ordrer om ikke at skade danske politifolk.

Der fandtes dog også hæderlige danske politifolk, som var aktive i kampen mod det nazistiske tyranni, og flere satte livet til. Men lyspunkterne var få, og det store helhedsindtryk kan der ikke rokkes ved. Det danske politi gik indtil den 19. september 1944 tyskernes ærinde, derfor var det danske politi en potentiel fare for modstandsfolkene.

Man taler så utroligt meget om politivagten på Amalienborg, men spørgsmålet er, om de nu også var de store helte, de er blevet gjort til. Hvis det er sandt, at disse betjente frit kunne færdes i København bevæbnede med et tysk Waffenschein i lommen, tyder noget dog på, at der har været indgået nogle aftaler.

Disputatsen af Stevnborg tegner et skønmaleri af det danske politi helt i hvidt. Hvad er sandheden? Begge parter kan da ikke have ret? Hvis man fremstiller det danske politi som en stor enhed, der uden skrupler samarbejdede betingelsesløst med besættelsesmagten, rammer man ikke virkeligheden. Nogle gjorde – først og fremmest den øverste ledelse – men ikke alle.

Flere i Politiets øverste ledelse blev uddannet i Berlin. Ledelsen rummede de værste stikkere. Allerede før vi blev besat, kidnapede og smuglede dansk politi flygtninge til de tyske koncentrationslejres gasovne, galger og skafotter. Under Besættelsen fangede og udleverede dansk politi 142 tyske flygtninge til bødlerne.

De betjente, der kæmpede i modstandsbevægelsen, var som andre modstandsfolk anonyme – også efter krigen. Spørgsmålet er: hvorfor dog det? Forklaringen er personlig beskedenhed, og fordi de skyldige sad i regeringen og det administrative system. Med næb og klør smed de diskret sand på for at sløre deres egne forbrydelser. Hvis disse modstandsfolk aktivt forsøgte at afsløre svi-neriet, ville de efter al sandsynlighed blive moppet ud på et sidespor, som andre modstandsfolk blev. De ville blive udelukket fra avancementsmuligheder og sandsynligvis ende som trafikregulanter i et gadekryds. Derfor holdt også de kæft.

Til trods for, at jeg er inhabil, tillader jeg mig at fremføre nogle synspunkter. Hvis man er uenig med mig, er det kun godt, for dermed kan man forsøge at komme sandheden nærmere.

For det første: Mennesker, der søger ansættelse i det offentlige, er ofte mennesker fra pæne hjem »med klaver«. De sætter pris på lov og orden, og allerede med modermælken lærer de at lyde. Udtrykt lidt firkantet er de på forhånd prædestinerede og nærmest pr. automatik autoritetstro, opdraget til at lyde. De er ikke opdraget til at tænke selvstændigt, handle på egen hånd og tage ansvar – det er der andre, der gør for dem.

Oprørere er de ikke under nogen omstændigheder.

For det andet: Når de er ansat, lammes de af systemet. I hele deres uddannelse indterpes, at de skal lyde, og tjene fædrelandet – dvs. politikerne, uanset hvor forbryderiske og løgnagtige disse kan være.

Dette er firkantet og kortfattet udtrykt, men beviserne kan meget nemt findes, de ligger i hele vor Danmarkshistorie. Nogle – ganske vist få – inden for politi og forsvar var aktive i modstandskampen. Men de har alle haft betydeligt sværere ved at finde frem til, hvad der var ret og vrang, end vi havde. Ikke mindst måtte de tage hensyn til korpsånden, hvad denne så end måtte være.

Men det ligger fast, at disse få alle besad utroligt høje kvalite-

ter i modstandskampen. Billedet er således som hele Besættelsens tidens historie ikke kun sort/hvidt, men et billede overvejende i gråtoner med et kraftigt islæt af sort.

Før det tredje: Før Besættelsen bestod den samlede politistyrke af 3-4.000 mand, men den blev efterhånden øget til 9.000. Ved så kraftig en forøgelse har man givetvis måttet slække på kvalitetskravene i ansættelsesproceduren. Det er næppe forkert at antage, at der mellem det ældre stampersonale og de yngre, nye betjente har været forskelle i opfattelsen af pligternes rækkevidde og af de mange ordrer og cirkulærers tydning.

Justitsminister Thune Jacobsen og den øverste ledelse af de særlige enheder inden for politi og fængselsvæsen var trofaste nazilakajer, de anstrengte sig for at opfylde nazisternes ønsker, endnu før de var udtalt. Beviserne kan dynges frem og vil kunne fylde tykke bøger. Aviser og billedblade vidner om festlige sammenkomster, hvor de var drukbrødre med deres tyske kolleger. 2.000 menige betjente røg i koncentrationslejrens helvede.

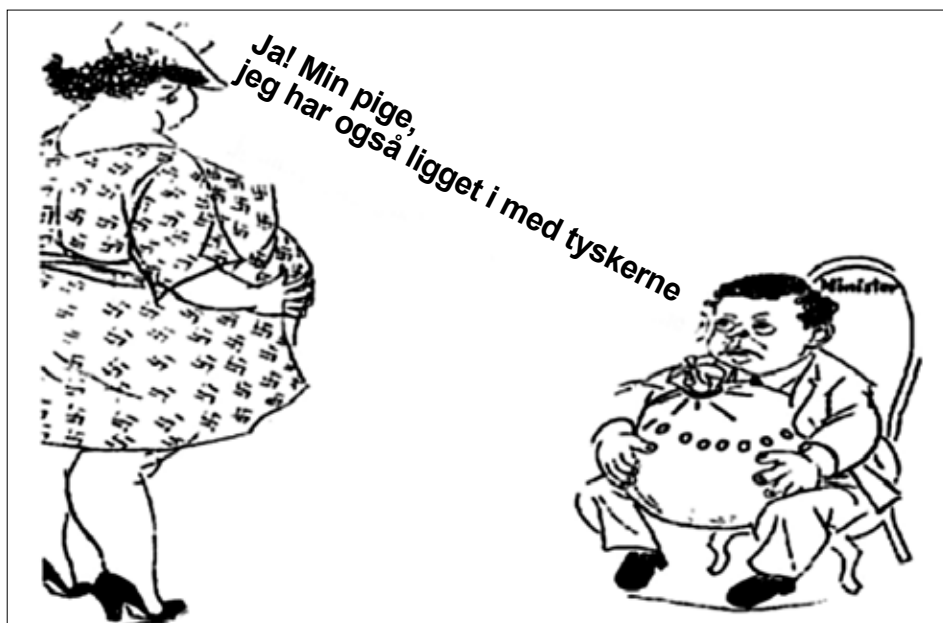
Hvor og hvordan tyskerne indlogerede Politiets øverste ledelse, foreligger der kun få vanskeligt tilgængelige oplysninger om? Hvorfor? Vil de være for afslørende? Justitsminister Thune Jacobsen søgte i oktober 1944 asyl i Sverige, fordi han var bange for sit liv.

Han frygtede med rette, at modstandsbevægelsen ville likvidere ham som stikker.

Antallet af danske fanger udleveret fra dansk politi og fra danske fængsler og fangelejre til Gestapo taler deres eget sprog. Det danske sikkerhedspoliti, Sipo, havde folk, der allerede før krigen arbejdede sammen med Gestapo. De stod for kidnapning og udlevering af emigranter til tyskerne før og under Besættelsen.

Pelving, Sustmandt Mendt osv. er blot nogle af eksemplerne på danske politifolk, der arbejdede som stikkere for tyskerne. I fængselsvæsenet er Klüver fra Vridsløselille og Bendtzen andre eksempler på folk, der samarbejdede, og som kostede antifacisters liv.

At Ejgil Larsen undgik arrestation i et land med mere end emsige danske politifolk og en vrimmel af stikkere (af nogle opgjort til 15.000), kan kun skyldes Vorherre eller mandens helt usædvanlige evner.

Justitsminister Thune Jacobsen og minister Gunnar Larsen udbetalte stikkerpenge, der svarede til en departementschefs gage. Desuden udlovede de dusører for sabotører på størrelse med en smedsvends løn i 6 år – det svarede til 285 ugers surt slid. For Bopas leder Ejgil Larsen var prisen 50.000 kr.

Politikerne forsøgte under og efter krigen at bagatellisere og latterliggøre modstandskampen, ved at forsøge at tegne et billede af deres egen indsats eller mangel på samme, som noget opofrende – noget, de gjorde for at skåne deres landsmænd og deres fædreland. Kendsgerningerne taler desværre deres eget tydelige sprog. Hestetyven, en af Danmarks mest berygtede stikkere, blev af vor regerings justitsminister aflønnet som en af landets højest placerede embedsmænd med en gage svarende til en departementschefs.

Dertil fik han rundhåndet udbetalt dusører af den efter krigen frikendte forræder og minister Gunnar Larsen. Dusørerne på eftersøgte danskere var meget sigende: En dusør på 50.000 kr. for Ejgil Larsen svarede til en håndværkers løn i 6 år, og det må vel være bevis nok på lakajernes emsighed og sabotagens betydning.

Dusøren for at stikke sabotører svarede til 285 ugers surt slid eller næsten 6 års slavearbejde for en vellønnet smedesvend.

81, måske 131, Kopa-sabotører vandrede direkte fra den danske til den tyske afdeling på Vestre Fængsel. Hertil skal lægges et ukendt antal modstandsfolk fra det øvrige Danmark.

Kan man beskyldte politikerne for meddelagtighed i mord? De afgav løfter og indgik aftaler på skrømt, f.eks. med fangerne i Hørserødlejren. Fangerne lovede – af hensyn til eventuelle tyske repressalier mod deres familier – at afholde sig fra flugt, mod at Justitsministeren med flere gav tilsagn om, at man ville lukke fangerne ud, hvis tyskerne ville forsøge at deportere dem. Disse løfter og aftaler blev brudt, og dermed blev disse deres landsmænd kastet i de nazistiske dødslejre, hvor mange satte livet til efter umenneskelige lidelser.

Willi Boller og mange andre tyske emigranter blev som beskrevet anholdt af dansk politi, udleveret, torteret og halshugget. Mange modstandsfolk blev arresteret og udleveret direkte til tyske myndigheder efter den 29. august 1943. Selv blev jeg beskudt, og det må vel have været dansk politis finale i kampen for fædrelandet. Dansk politi skød direkte på os, trods det, at vi klart og tydeligt markerede, at vi var bevæbnede med bl.a. maskinpistoler, trods det, at vi markerede mere end tydeligt, at vi ikke ville gøre brug af vore våben. Vi vendte det danske politi ryggen, og vi blev beskudt fra ryggen. Mere lortet kan ingen optræde.

Disse »brave«, danske politifolk overlevede kun, fordi vi havde strenge ordrer om ikke at skade »gode« danske politifolk. Derfor er jeg inhabil. Den legale »danske« samarbejdsregerings politis øverste ledelse sendte to af sine »betroede« folk til Sverige, hvor de gav sig ud for at være flygtninge. Men i virkelighedens verden skete det for i samarbejde med en nazistisk, svensk politiofficer at udspionere, dvs. samle oplysninger om de danske flygtninge, for derefter at bruge disse til bekæmpelse af modstandsbevægelsen i Danmark. Oversat til dansk optrådte og fungerede de som stikkere. Blev de straffet? Blot ét af mange eksempler på den danske samarbejdsregerings og dele af Politiets forræderier.

Men dette blev dog trods alt afsløret af andre, men hæderlige danske politifolk, som var aktive i kampen mod det nazistiske tyranni. Der var trods alt også nogle lyspunkter.

Søpolitiet bestod af særligt udvalgte betjente. Alle de informationer, jeg har, og de gange vi mødte dem på aktion, var de 100 procent loyale.

I Dora Things tilfælde hjalp de hende endog videre på hendes flugt og frelste hende og hendes barns liv. Korpset, dvs. de menige betjente, har sandsynligvis haft samme holdninger som befolkningen. Deres sindelagsskifte er nok kommet noget senere til udtryk; nogle efter strejkerne i 1943, men som i befolkningen har endnu flere fået afklaret deres personlige standpunkt i forhold til besættelsesmagten efter folke- strejkerne i 1944.

Imidlertid kan man let få det indtryk, når man ser betjente gå mod deres landsmænd med dragne knipler under strejkerne, at det er udtryk for en tysksindet handling. Under mange optøjer er betjente gået imellem for at nedsætte blodsudgydelserne og for at beskytte deres landsmænd. Det er det, jeg helst vil tro.

Og det indtryk, jeg har fået ved at se på billeder fra Frikorpsoptøjerne på Rådhuspladsen: betjente, der uden tanke på egen sikkerhed søger at skærme deres landsmænd mod de desperate revolvermænd i baggrunden. Tyske arrestationer af danske politifolk før den 19. september 1944 må tages som udtryk for, at disse har deltaget aktivt i modstandsbevægelsen.

Antallet af dræbte betjente under aktion for modstandsbevægelsen eller under anholdelse af tysk politi, samt dødsdomme ved tysk krigsret og dommenes fuldbyrdelse, taler deres eget sprog: De illegale politifolks efterretningstjeneste har efter al sandsynlighed leveret yderst værdifuldt materiale til bekæmpelse af stikkervirksomheden.

Eksempelvis er det en bornholmsk betjent, der finder det nedstyrtede V-2 våben, opmåler og fotograferer det og sender materialet til England. En fyldestgørende beskrivelse af Politiets illegale arbejde udelades her. Men den tyske begrundelse for arrestation og deportation af dansk politi gør dem til nogle af de mest aktive modstandsfolk.

Hvor megen lid man kan fæste til denne tyske redegørelse, er ikke til at afgøre.

Men i et uddrag af en pressemeddelelse fra Pressekontoret hos den højere SS- og politifører i Danmark kan man bl.a. læse følgende i Berlinske Morgenavis den 22. september 1944:

”Om grunden til de tyske forholdsregler mod de illoyale elementer inden for det danske politi bekendtgøres fig.: Trods gentagne opfordringer og advarsler fra tysk side foretog det danske politi sig tilsyneladende intet mod den illegale virksomhed.«

- 3. feb. 44; Betjent dræbt i Ildkamp
- 9. feb. 44; 3 ledende politifolk arresteres af tysk politi i Varde
- 21. maj 44; 21 personer arresteres af tysk politi; heraf ikke mindre end 10 ledende danske politifolk
- 25. maj 44; Betjent dræbt i ildkamp
- 26. jan. 45: Betjent Hedahl skydes ned af Hipo efter at have overgivet sig.
- 11. marts 45: Betjent Sven Glendau henrettet.

Disse tal er ufuldkomne og tjener kun til at belyse, at der i politikorpset også var aktive modstandsfolk.

Politiets tabstal er givetvis højere end angivet her.

KØRESKOLE

En dag mødtes jeg med Lille Svend inde i byen. Han virkede stresset og spurgte straks:

– Kan du køre bil, John?

Han havde problemer, nogle af vore folk var arresteret, og de havde kendskab til et meget stort depot på Løvens Kemiske Fabrikker.

Jeg kunne ikke køre bil, men foreslog, at vi bare snupede en lastvogn og lod chaufføren køre for os.

– Nej, sagde Lille Svend, for hvis nu kammeraten holder kæft om depotet, så kan vi bruge det igen. Det er for farligt at røbe det overfor én, vi ikke kender.

Enden på komedien blev, at jeg skulle hugge en lastvogn og bede chaufføren vise mig, hvordan man gør. En lastbil fra DFV (De Forenede Vognmænd, i folkemunde »de fattige vognmænd«) holdt, og uden besvær fik jeg ham til at gå ind i rollen som kørelærer.

Vi kørte rundt 10-15 minutter, mens han forklarede op og ned ad vægge og stolper, og så skred han. Jeg var nu alene med alle problemer. Op på Vesterbrogade, en Satans masse cyklister, ud med afviservingen, hvor var det nu kontakten sad?

Afviservingen var en arm med lidt lys i, som blev slået ud. Ned med koblingen, samtidigt ned i gear, hovsa, nu går det for stærkt, hvordan bremser man? En kvindelig cyklist fik en ublid medfart, uden at der dog skete noget særligt med hende. Endelig mødte jeg Lille Svend, og jeg svedte, så det drev. Hvad vi herefter foretog os, husker jeg ikke, men jeg går ud fra, at vi fik tømt depotet og fik løst hans problem.

Vittige kammerater har siden fortalt, at jeg holdt to personer op, stjal deres træsko og fyrede med dem i bilens generator.

LILLE SVEND SOM OPFINDER

En dag kom Lillemanden og spurgte: – John, kan du dreje nogle træskafter, som dem du kender fra de tyske håndbomber?

De skal passe i en type konservesdåser, som er nemme at få fat i?

Hans idé var at fremstille en håndbombe med ca. 1 kg sprængstof. Det var vel fem gange mere, end der var i en standard håndbombe. Han ville gerne have fem.

– Ja, tak sagde jeg, men hvor skal jeg få træet fra?

Problemet blev løst, og kort tid efter stillede jeg med én. Det måtte være nok, indtil vi havde afprøvet hans idé. I første omgang fyldte vi sand i. Det naturligste havde været at afprøve den med sprængstof, så man fik en fornemmelse af virkningen. Det var jo meget rart på forhånd at vide, hvor meget man skulle dukke sig, når den røg. Men mine depoter var næsten tomme.

Fra juli til december havde gruppen brugt 900 kg. Ude ved Damhussøen kastede vi efter forskellige mål, og det lykkedes hurtigt at opnå en ganske god træfsikkerhed, men hvis skaftet blev lidt længere, kunne vi nok kaste længere med den.

Han fik fem, og de blev monterede. Jeg husker, at vi i den følgende tid hængte rundt om på jernbaneviadukter ved Roskildevej, C. F. Richsvej og Godthåbsvej. Teknikken var enkel:

Lille Svend stod på den ene side af viadukten, jeg på den anden.

Når toget kom, udvalgte han en passende vogn, og når han råbte »Nu!«, lod jeg to vogne passere og droppede bomben. Jeg har stadig ét syn på nethinden, og det var et enormt langt tog med godsvogne med biler og kanoner. Han skreg »Nu!«. Jeg ventede til en vogn med antiluftskyts kom, det var den, han havde udvalgt. Jeg droppede og havde straks den næste bombe klar, og hvad kom så?

Et feltkøkken, hvor røgen stod ud ad skorstenen, og nogle soldater gik og puslede med suppen. Han råbte ikke, men det var for fristende. Igen droppede jeg, og den var dårligt landet på vognen, før den første bombe gik. Braget var ikke det store sus, men skaden var udmærket. Vi smuttede, det måtte være nok for i dag.

IDÉER OG FANTASI

Ud over den gode stemning, som Lille Svend formåede at skabe omkring sig, var der hos ham en kreativitet, jeg ikke havde oplevet andre steder. Engang imellem kunne jeg godt blive lidt træt af ham, man blev holdt til ilden – altid var der ét eller andet, han ville have udført. Utrættelig var et betegnende ord for ham.

– Hvad siger du til denne her, John?

Ud af noget avispapir viklede han en frygtindgydende granat, helt præcist en 10,5 cm artillerigranat.

– Hvad i alverdens riger og lande vil du med sådan noget farligt skidt? – Den kan hjælpe vore dækningsgrupper, kan du ikke se det for dig: Du ligger i dækningen, nazierne kommer i biler, og du ligger gemt, godt beskyttet.

Vips trækker du lækkerierne ud, elektrisk tænding og bang, så har vi arbejdsro.

Det endte som regel altid med, at jeg lovede at arbejde med sagen og igen måtte ud på lærepladsen. Lille Svend roste mig meget, da jeg vendte tilbage med en lille, nærmest terrængående vogn.

Vi kunne nu gå videre til det rent praktiske.